

Ks. Szymon Bajon
AM Poznań
ORCID: 0000-0002-9253-2746

„Musica Ecclesiastica”
19 (2024), s. 207–209

Zgłoszono: 20.05.2024
Zaakceptowano: 22.05.2024

SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM NAUKOWEGO MUZYCZNE PRZEŚLANIA KRZYŻA

29 marca 2023 r. w Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu odbyło się sympozjum naukowe pt. *Muzyczne przesłania krzyża*, zorganizowane przez Katedrę Muzyki Kościelnej. Była to już jedenasta odsłona cyklu *Convenium Musicae Sacrae dedicatum*.

Wydarzenie rozpoczęło się od wprowadzenia wygłoszonego przez prorektora ds. artystycznych, naukowych i kontaktów międzynarodowych poznańskiej Akademii Muzycznej, prof. dr hab. Sławomira Kamińskiego. Otwierając sympozjum, nakreślił on szeroki kontekst, w którym symbolika krzyża obecna jest w muzyce, stając się przez wieki inspiracją dla niezliczonej rzeszy kompozytorów.

Fot. 1. Prelekcja ks. Szymona Bajona

W podróż przez wieki historii zabrał słuchaczy piszący te słowa, który wygłosił prelekcję pt. *Wielkopiątkowy obrzęd adoracji krzyża – liturgiczne teksty i ich muzyczne szaty*. Mówca najpierw naszkicował historię krzyża jako symbolu chrześcijaństwa, następnie odniósł się do jego obecności w liturgii Kościoła rzymskokatolickiego. Obecność ta ściśle wiąże się z odprawianym w Wielki Piątek obrzędem adoracji

krzyża, który w rzymskich kościołach tytularnych obecny jest od VII w. Odbywająca się początkowo w ciszy adoracja krzyża została z biegiem czasu ubogacona trzema śpiewami: *Improperiami* wraz z *Trishagionem*, antyfoną *Crucem tuam* oraz hymnem *Pange lingua gloriosi*. Prelegent zaprezentował teksty tych śpiewów oraz melodie chorałowe, które zostały do nich skomponowane. Następnie na kilku przykładach ukazał, w jaki sposób kompozytorzy muzyki sakralnej od renesansu po współczesność wykorzystywali wspomniane teksty i w jakie muzyczne szaty je przyoblekali. Uczestnicy wykładu mieli możliwość wysłuchania znaczących w tym obszarze kompozycji.

Drugi wykład, *Tadeusz Jarzęcki i jego chorał Krzyżu Święty* wygłosił mgr Jan Szypowski. Prelegent wykazał się ogromną wiedzą na temat postaci prof. Tadeusza Jarzęckiego i w pierwszej części wykładu scharakteryzował ją w czterech odsłonach – jako organisty, kompozytora, pedagoga i człowieka. Następnie odniósł się do jego dorobku kompozytorskiego, wymieniając dzieła składające się na jego twórczość zarówno sakralną, jak i świecką. W dalszej części swojego wystąpienia, Jan Szypowski podjął się analizy chorału *Krzyżu święty*. Prelegent wskazał na zmiany, jakich w utworze dokonał kompozytor, omówił budowę utworu i ukazał jego najbardziej interesujące momenty. Zaprezentował także nagranie, które pozwoliło słuchaczom dostrzec rozliczne walory analizowanej kompozycji.

Fot. 2. Uczestnicy sympozjum

Trzecią prelegentką była dr hab. Marianna Majchrzak, która przygotowała wykład pt. *Cztery obrazy pasyjne w motetach Francisa Poulenca*. Omówiła ona najpierw historię motetu jako formy muzycznej. Następnie poruszyła kwestię Ciemnych jutrzni, będących źródłem tekstu dla obrazów chóralnych Poulenca. Przed szczegółową analizą materiału przybliżona została sylwetka kompozytora oraz jego neoklasycznego języka, polegającego na m.in. implementacji intrygujących składników harmonic-

nych do klasycznych struktur brzmieniowych. Głównym celem wykładu była analiza elementów dzieła: melodyki, faktury, dynamiki, metrum i tempa w *Timor et tremor*, *Vinea mea electa*, *Tenebrae factae sunt*, *Tristis est ánima mea*. Dokonując analizy tych utworów, mówczyni zwróciła uwagę na te ich fragmenty, w których odnaleźć można motyw krzyża lub ukrzyżowania.

Po przerwie, w trakcie której uczestnicy mieli okazję podzielić się swoimi spostrzeżeniami i doświadczeniem w zakresie muzyki sakralnej, dr hab. Waldemar Gawiejnowicz przedstawił wykład pt. *Crucem tuam... Tematyka krzyża w twórczości organowej Feliksa Nowowiejskiego*. Prelegent umieścił postać kompozytora na osi czasu, odnosząc się do jego życiorysu i okoliczności, w których powstawały jego kompozycje. Zauważył, że w jego twórczości ważną część stanowią utwory organowe, niejednokrotnie odnoszące się do motywów melodycznych lub figur jednoznacznie nawiązujących do krzyża. Zaprezentował słuchaczom fragmenty różnych dzieł kompozytora, jednak najwięcej czasu poświęcił 2 *Symfonii Organowej* op. 45 nr 2, w której część *Adagio* opatrzona została przez kompozytora dopiskiem: *Przed Krucyfiksem w kościele mariackim w Krakowie*. Przeanalizowany został także utwór *In Paradisum*, w którym F. Nowowiejski nawiązuje do siedmiu słów Chrystusa na krzyżu.

Ostatnim elementem sympozjum była dyskusja, którą (jak i całe sympozjum) moderował ks. dr hab. Mariusz Białkowski, prof. AMP, kierownik Katedry Muzyki Kościelnej Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu.

Fotografie ks. Mariusz Białkowski